

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL PROTOKOLO DĖL NETEISĖTOS
PREKYBOS TABAKO GAMINIAIS PANAIKINIMO RATIFIKAVIMO“ NR. XII-2732
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Protokolo dėl neteisėtos prekybos tabako gaminiais panaikinimo (toliau – Protokolas) 29 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad kiekviena šalis, ratifikavusi Protokolą, (toliau – šalis) Tabako kontrolės pagrindų konvencijos sekretoriatui (toliau – Sekretoriatas) turi pranešti apie paskirtą centrinę instituciją, kuri būtų atsakinga už tarpusavio teisinės pagalbos prašymų priėmimą ir jų vykdymą arba prašymų perdavimą vykdyti savo šalies kompetentingoms institucijoms.

Be to, pagal Protokolo 29 straipsnio 7 dalį, Sekretoriatui turi būti pranešta apie kiekvienai šaliai priimtina kalbą ar kalbas, kuriomis turėtų būti teikiami teisinės pagalbos prašymai ir su jais susiję dokumentai, bei ar numatoma galimybė teisinės pagalbos prašymus neatidėliotinomis aplinkybėmis pateikti kitomis priemonėmis: elektroniniu paštu, faksu, Tarptautinės kriminalinės policijos organizacijos Interpolo kanalais.

Taip pat šalis, pagal Protokolo 22 straipsnio 1 dalį, turi paskirti kompetentingas nacionalines institucijas, kurioms teikiami Protokolo 20 (keitimasis bendra informacija), 21 (keitimasis įgyvendinimo informacija), 24 (pagalba ir bendradarbiavimas tiriant nusikaltimus ir baudžiamasis persekiojimas) straipsniuose nurodyti duomenys ir informacija. Be to, pagal Protokolo 28 straipsnį (abipusė administracinė pagalba), turi būti keičiamasi informacija, užtikrinančia muitinės ir kitų atitinkamų įstatymų taikymą, užkertant kelią neteisėtai prekybai tabaku, tabako gaminiais ar gamybos įranga, išaiškinant, tiriant tokios prekybos atvejus, traukiant baudžiamojon atsakomybėn už ją ir su ja kovojoant. Todėl būtina paskirti nacionalines institucijas, kurios bendradarbiautų ir keistųsi informacija, susijusia su tabako gaminių ar gamybos įrangos įvežimu, išvežimu, tabako, tabako gaminių ar gamybos įrangos konfiskavimu, neteisėtos prekybos tabaku, tabako gaminiais ar gamybos įranga tendencijomis, taip pat neteisėta prekyba tabaku, tabako gaminiais ar gamybos įranga besiverčiančių fizinių ar juridinių asmenų veiklos prevencija, išaiškinimu, tyrimu, baudžiamuoju persekiojimu ir baudimu už tokią veiklą ir kt.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Protokolo 30 straipsnyje nustatoma asmens ekstradicijos galimybė, todėl atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos pareiškimų ir išlygų dėl analogiškų nuostatų kitose tarptautinėse sutartyse praktiką ir į tai, kad, pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 13 straipsnį, draudžiama išduoti Lietuvos Respublikos pilietį kitai valstybei, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėje sutartyje nenustatoma kitaip, būtų tikslinga pareikšti, kad Protokolas nebus teisinis Lietuvos piliečių ekstradicijos pagrindas, kaip nustatyta Konstitucijoje.

Dėl Protokolo 32 straipsnyje nustatytų periodinių Tabako kontrolės pagrindų konvencijos ir Protokolo įgyvendinimo ataskaitų teikimo pažymėtina, kad pagal susiklosčiusią praktiką ir kompetencijos sritis ataskaitas dėl Protokolo įgyvendinimo Sekretoriatui teikia Lietuvos Respublikos finansų ministerija, o ataskaitas dėl Tabako kontrolės pagrindų konvencijos įgyvendinimo teikia Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. Tačiau siekiant teisinio aiškumo bei sklandaus Protokolo nuostatų taikymo užtikrinimo, rengiant Vyriausybės nutarimą, kuriame bus įvardytos nacionalinės institucijos, kurios bendradarbiaus ir keisis informacija, susijusia su atitinkamų Protokolo nuostatų įgyvendinimu, būtų tikslinga įtvirtinti ir šį pasiskirstymą.

Kadangi vadovaujantis Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių rengimo ir sudarymo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 1 d. nutarimu Nr. 1179 „Dėl Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių rengimo ir sudarymo taisyklių patvirtinimo“, pareiškimų tekstas turi būti įtrauktas į Lietuvos Respublikos tarptautinės sutarties ratifikavimo įstatymą, turi būti atitinkamai tikslinamas Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl Protokolo dėl neteisėtos prekybos tabako gaminiais panaikinimo ratifikavimo“ (toliau – Įstatymas).

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Protokolo dėl neteisėtos prekybos tabako gaminiais panaikinimo ratifikavimo“ Nr. XII-2732 pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslai ir uždaviniai:

Siekiant užtikrinti tinkamą Protokole nustatytų pareigų vykdymą, Įstatymo projekte siūloma: 1) paskirti centrinės institucijas, atsakingas už tarpusavio teisinės pagalbos prašymų priėmimą ir jų vykdymą; 2) pareikšti apie priimtina kalbą, kuria turėtų būti teikiami teisinės pagalbos prašymai Lietuvai; 3) pareikšti, kokiomis techninėmis priemonėmis ir kokiai situacijai esant galima teikti teisinės pagalbos prašymus; 4) pavesti Lietuvos Respublikos Vyriausybei paskirti nacionalines institucijas, kurios bendradarbiautų ir keistųsi informacija, susijusia su tabako gaminių ar gamybos įrangos įvežimu, išvežimu, konfiskavimu ir kt.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento (direktorė Jūratė Laurikėnaitė, tel. 239 0151) Mokesčių ir muitų administravimo skyriaus (skyriaus vedėja Ramunė Fabijonavičiūtė, tel. 219 9314) vyriausioji specialistė Asta Žvikevičienė (tel. 239 0057).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublika Protokolą ratifikavo Įstatymu 2016 m. lapkričio 3 d. Jame minėti pareiškimai nėra nustatyti.

4. Įstatymo projekte siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma paskirti Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją ir Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą centrinėmis institucijomis, atsakingomis už pagal Protokolą pateiktų tarpusavio teisinės pagalbos prašymų priėmimą ir vykdymą arba šių prašymų perdavimą vykdyti atitinkamoms kompetentingoms institucijoms (pažymėtina, kad Teisingumo ministerija ir Generalinė prokuratūra paskirtos centrinėmis įstaigomis, atsakingomis už tarpusavio teisinės pagalbos prašymų priėmimą pagal Jungtinių Tautų Organizacijos Konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą (vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Jungtinių Tautų Organizacijos konvencijos prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą ratifikavimo“)). Taip pat Įstatymo projektu siūloma nustatyti ir informuoti Sekretoriatą ir kitas šalis, kad Lietuvos Respublika priims jai teikiamus teisinės pagalbos prašymus ir su jais susijusius dokumentus su oficialiu vertimu į lietuvių kalbą, išskyrus atvejus, kai prašančioji valstybė taiko abipusiškumo principą. Tuomet Lietuvos Respublika priims teisinės pagalbos prašymus ir su jais susijusius dokumentus su oficialiu vertimu į anglų kalbą. Kartu nustatoma, kad, jei yra neatidėliotinų aplinkybių ir jei šalys susitaria, teisinės pagalbos prašymai gali būti pateikiami ir elektroniniu paštu, faksu arba Tarptautinės kriminalinės policijos organizacijos Interpolo kanalais, be to, kad Protokolas nebus teisinis Lietuvos piliečių ekstradicijos pagrindas, kaip nustatyta Konstitucijoje.

Taip pat Įstatymo projekte numatoma, kad vadovaudamasi Protokolo 22 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskirtos Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos su prie Protokolo prisijungusių šalių paskirtomis kompetentingomis institucijomis keičiasi Protokolo 20, 21 ir 24 straipsniuose nustatyta informacija.

Vyriausybei iki 2024 m. gruodžio 31 d. pavedama paskirti institucijas, kurios keistųsi informacija, susijusia su tabako gaminių ar gamybos įrangos įvežimu, išvežimu, tabako, tabako gaminių ar gamybos įrangos konfiskavimu, neteisėtos prekybos tabaku, tabako gaminiais ar gamybos įranga tendencijomis; taip pat neteisėta prekyba tabaku, tabako gaminiais ar gamybos įranga besiverčiančių fizinių ar juridinių asmenų veiklos prevencija, išaiškinimu, tyrimu, baudžiamuoju persekiojimu ir baudimu už tokią veiklą ir kt. (Protokolo 20, 21 ir 24 straipsniuose nustatyta informacija).

Laukiami siūlomų pakeitimų teigiami rezultatai – bus užtikrintas tinkamas Protokole nustatytų pareigų vykdymas: įvardyta, kad Teisingumo ministerija ir Generalinė prokuratūra yra atsakingos už tarpusavio teisinės pagalbos prašymų priėmimą ir jų vykdymą; nurodyta, kad teisinės pagalbos prašymai Lietuvai yra teikiami su oficialiu vertimu į lietuvių kalbą; nurodyta, kad jei yra neatidėliotinų aplinkybių, teisinės pagalbos prašymai gali būti teikiami elektroniniu paštu, faksu arba Tarptautinės kriminalinės policijos organizacijos Interpolo kanalais, taip pat Vyriausybė aiškiai įvardys nacionalines institucijas, kurios bendradarbiaus ir keisis informacija, susijusia su atitinkamų Protokolo nuostatų įgyvendinimu.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir priemonės, kurių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Laukiami Įstatymo projekto rezultatai aptarti šio aiškinamojo rašto 4 punkte. Įstatymo projektu siūlomi reguliuoti teisiniai santykiai neturės įtakos ekonomikai ir konkurencingumui. Neigiamų pasekmių finansams, socialinei aplinkai, viešajam administravimui ir teisinei sistemai nenumatoma.

6. Įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus Įstatymo projektą, poveikio kriminogeninei situacijai ar korupcijos mastui nenumatoma.

7. Įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus Įstatymo projektą, poveikio verslo sąlygoms ir plėtrai nenumatoma.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Nėra.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos įstatymo ir kitų įstatymų, reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų rengimo tvarką, reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisės aktus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Vyriausybė paskirs institucijas, kurios keistųsi informacija, susijusia su tabako gaminių ar gamybos įrangos įvežimu, išvežimu, tabako, tabako gaminių ar gamybos įrangos konfiskavimu, neteisėtos prekybos tabaku, tabako gaminiais ar gamybos įranga tendencijomis, taip pat neteisėta prekyba tabaku, tabako gaminiais ar gamybos įranga besiverčiančių fizinių ar juridinių asmenų veiklos prevencija, išaiškinimu, tyrimu, baudžiamuoju persekiojimu ir baudimu už tokią veiklą ir kt. (Protokolo 20, 21 ir 24 straipsniuose nustatyta informacija).

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės, sutaupyta nebus.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Protokolas“, „tabakas“, „ratifikavimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
